

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI TARAFINDAN YAPILACAK PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 —Bu Yönetmeliğin amacı, ürünlerin piyasaya arzı veya dağıtımı aşamasında veya ürünler piyasada iken, ilgili teknik düzenlemeye uygun ve güvenli olup olmadığının gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar ile alınacak önlemleri, piyasa gözetimi ve denetimi konularında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görev ve yetkileri ile üretici ve dağıtıcıların yükümlülüklerini belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 —Bu Yönetmelik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görev alanına giren ürünlerin, piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile alınacak önlemleri, denetçilerin görev, yetki ve sorumlulukları ile üretici ve dağıtıcıların yükümlülüklerini kapsar.

Dayanak

Madde 3 —Bu Yönetmelik, 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 —Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,

Genel Müdürlük: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünü,

İSGÜM: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüne bağlı İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğünü,

Kanun: 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunu,

Yönetmelik: 2001/3529 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmeliği,

Denetçi: Piyasa gözetimi ve denetimi yapmak üzere Bakanlıkça görevlendirilen işin niteliğine uygun uzman personeli,

Ürün: Bir teknik düzenleme kapsamında bulunan ve piyasaya arz edilmiş veya arz edilmesi hedeflenen tüm kişisel koruyucu donanımları,

Dağıtıcı: Ürünün tedarik zincirinde yer alan ve faaliyetleri ürünün güvenliğine ilişkin özelliklerini etkilemeyen gerçek veya tüzel kişiyi,

Tutanak: Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yayımlanan, Dış Ticarete Standardizasyon Tebliğinde yer alan Piyasa Gözetimi ve Denetimi Tutanağını,

Şahit Numune: Test ve muayene yapılmasının gerekli olduğu hallerde, test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşuna gönderilen numunenin zayı olması veya test sonuçlarına yönelik herhangi bir itiraz olması durumunda başvurulmak üzere denetçi tarafından asıl numune ile aynı anda alınan ilave numuneyi,

Duyusal İnceleme: Ürünün herhangi bir test ve/veya muayene işlemine tabi tutulmasından önce, denetçinin duyularını kullanarak yapacağı incelemeyi,

Güvenli Ürün: Kullanım süresi içinde, normal kullanım koşullarında risk taşımayan veya kabul edilebilir ölçülerde risk taşıyan ve temel gerekler bakımından azami ölçüde koruma sağlayan ürünü,

Teknik Düzenleme: Bir ürünün, ilgili idari hükümler de dahil olmak üzere, özellikleri, işleme ve üretim yöntemleri, bunlarla ilgili terminoloji, sembol, ambalajlama, işaretleme, etiketleme ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri hususlarından biri veya birkaçını belirten ve uyulması zorunlu olan her türlü düzenlemeyi,

İyi Uygulama Kodu: İlgili sektördeki mevcut teknoloji düzeyi ve bilimsel kriterler çerçevesindeki sağlık ve güvenliğe ilişkin uygulama esaslarını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Genel Esaslar

Madde 5 —Piyasa gözetimi ve denetimi; ürünün piyasaya arzı veya dağıtımı aşamasında veya ürün piyasada iken, ilgili teknik düzenlemeye uygun olarak üretilip üretilmediğini, güvenli olup olmadığını denetlemek veya denetletirmek; güvenli olmayan ürünlerin güvenli hale getirilmesini temin etmek, gerektiğinde yaptırımlar uygulanmasını sağlamak amacıyla Bakanlık tarafından yapılacak her türlü faaliyeti kapsar.

Teknik düzenlemelere uygun ürünlerin güvenli olduğu kabul edilir. Teknik düzenlemenin bulunmadığı hallerde, ürünün güvenli olup olmadığı; Türk Standartları Enstitüsü tarafından Türk Standardı olarak kabul edilen bir Avrupa Standardına karşılık gelen ulusal standartlar veya mevcut olması halinde Avrupa Birliği standartları; bunların olmaması halinde ise Türk Standartları Enstitüsü tarafından Türk Standardı olarak kabul edilen diğer ulusal standartlar veya ilgili sektördeki sağlık ve güvenlik konularına ilişkin iyi uygulama kodu veya bilim ve teknoloji düzeyi dikkate alınarak değerlendirilir.

Teknik düzenleme hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Bakanlığın sorumluluğuna giren piyasa gözetimi ve denetimi, Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik ile bu Yönetmelik uyarınca aşağıdaki esaslar çerçevesinde yapılır.

a) Bakanlık, sorumlu olduğu ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimini resen veya şikayet üzerine denetçiler aracılığıyla yürütür, piyasa gözetimi ve denetimi sonucunda gerekli önlemleri alır ve cezai müeyyideleri uygular.

b) Denetçilerin, iş müfettişlerinin ve diğer kamu kuruluşlarının yaptıkları denetimler sonucunda ortaya çıkan ürüne ilişkin uygunsuzluklar, bir kazanın nedenleri araştırılırken ortaya çıkan bilgiler, tüketici, kullanıcı, rakip üreticiler, dağıtıcılar, uygunluk değerlendirme kuruluşları ve onaylanmış kuruluşlar, diğer kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından ürünün teknik düzenlemeye uygunsuzluğu ve güvensizliği konusunda yapılan ihbarlar, şikayetler ve bu çerçevede elde edilen bilgiler piyasa gözetimi ve denetimi amacıyla kullanılır.

c) Piyasa gözetimi ve denetimi konusunda, denetçiler, denetleme, inceleme ve araştırma yapmak ve gerektiğinde Bakanlıkça verilen diğer görevleri yerine getirmekle görevli ve yetkilidirler.

d) Denetim, ürünlerin; fabrika, atölye, işletme, mağaza, dükkan, ticarethane, depo, ambar ve benzeri gibi her türlü üretildiği, depolandığı, satıldığı ve/veya kullanıldığı yerlerde resen veya şikayet üzerine yapılır.

e) Denetimler, denetim yapılan yerlerde yapılan çalışmaları engellemeyecek şekilde yapılır.

f) Denetlemede üreticinin muhatap alınması esastır. Bu husus, dağıtıcının Kanunun 5 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında düzenlenen yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz. Dağıtıcının iş yerinde yapılan denetimde, üreticinin adı ve adresi tespit edilir. Piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri sonucunda güvenli olmadığı belirlenen ürünlere ilişkin olarak üreticinin tespit edilemediği durumlarda, üç gün içinde üreticinin veya ürünü tedarik ettiği kişinin kimliğini bildirmeyen dağıtıcı hakkında üretici gibi işlem yapılır.

g) Denetleme görevi, üretici veya dağıtıcıya ait bilgi ve belgelerin ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmesi ile malların duysal incelemesinin yapılması, tartma veya ölçme yoluyla muayene edilmesi ve gerektiğinde her türlü test ve/veya muayenenin yapılması veya yaptırılması suretiyle yerine getirilir.

h) Denetlenmiş ürünler, gerekli görüldüğü takdirde yeniden denetlenebilir.

ı) Genel Müdürlük, piyasa gözetimi ve denetiminde gerekli görülen durumlarda, test ve/veya muayene laboratuvarları dahil olmak üzere Bakanlığın imkanlarından veya gözetim ve denetime konu ürüne ilişkin uygunluk değerlendirmesi işlemlerinde yer almayan, ancak yeterliliği olan test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşlarının imkanlarından yararlanabilir. Ancak, test ve/veya muayene sonucuna göre karar verme yetkisi Genel Müdürlüğe aittir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Denetime İlişkin Hükümler, Uygulanacak Müeyyideler, Yıllık Kayıtlar ve Faaliyet Raporu

Denetime İlişkin Hükümler

Madde 6 —Piyasa gözetimi ve denetimi, durumun gereklerine göre, aşağıdaki hususlardan bir veya birkaçını kapsayacak şekilde yapılır.

a) Teknik düzenlemenin öngördüğü işaretler ve/veya belgeler üzerinde inceleme,

b) İlgili bir teknik düzenlemenin bulunmadığı hallerde, bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kriterler çerçevesinde ürünün güvenli olduğunu gösteren bilgi ve/veya belgeler üzerinde inceleme,

c) Duysal inceleme ve muayene,

d) Test ve/veya muayene.

Denetçi, ürünün test ve muayenesini gerekli gördüğü takdirde, her türlü testi yaptırmak üzere denetlenen ürünlerden numune alabilir. Numune miktarı, her durumda, ürünün yapısına ve özelliğine göre, test ve/veya muayenelerin gerektirdiği ölçüyü aşmayacak şekilde, biri şahit numune olmak üzere iki takım olarak alınır.

Denetleme sırasında alınan numuneler için üç nüsha halinde tutanak düzenlenir. Bir nüshası, üreticiye veya dağıtıcıya verilir. Bir nüshası, alınan numunenin bir takımı ile birlikte İSGÜM'e ya da test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşuna gönderilir. Bir nüshası ise, şahit numune ile birlikte Genel Müdürlüğe teslim edilir. Test ve/veya muayeneyi yapan kuruluş tarafından en geç otuz (30) iş günü içerisinde numune ile ilgili rapor düzenlenir ve Genel Müdürlüğe gönderilir.

Numuneler, özelliklerine göre mühürleri bozulmayacak şekilde denetçi tarafından üretici veya dağıtıcı ile birlikte mühürlenir ve üzerlerine tutanakla bağlantılarını açık olarak gösteren ve tarafların isim, ünvan ve imzalarını taşıyan etiketler konulur.

Alınan numunelerin başka yere taşınması veya korunması güç ya da sakıncalı ise, numuneler, üretici veya dağıtıcıya saklanmak üzere bırakılır ve durum tutanağa yazılır.

Test ve/veya muayene sonucunda, teknik düzenlemesi bulunan ürünlerin, teknik düzenlemesine uygun ve güvenli olduğunun, teknik düzenlemesi bulunmayan ürünlerin ise güvenli olduğunun tespit edilmesi durumunda, bu husus üreticiye Genel Müdürlük tarafından bildirilir. Üretici, bu bildirim yapıldığı tarihten itibaren on beş gün içinde numuneleri geri alabilir. Bu süre içinde alınmayan ürünlerin tasarrufu Genel Müdürlüğe aittir.

Bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen faaliyetlerin masrafları Bakanlık tarafından karşılanır. Ancak, bu kapsamda ürünün teknik düzenlemesine uygun ve/veya güvenli olmadığı, teknik düzenlemesinin bulunmadığı hallerde ise güvenli olmadığı tespit edildiği durumlarda masraflar üreticiye aittir.

Uygulanacak Müeyyideler

Madde 7 —Teknik düzenlemeye uygunsuzluk ve güvensizlik sonucunda alınacak önlemler ve uygulanacak müeyyideler aşağıda belirtilmiştir.

a) Denetçi, ürünün teknik düzenlemesine uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla, öncelikle ürünün, ilgili teknik düzenlemede öngörülen işaret ve/veya belgeleri taşıyıp taşımadığına bakar. Bu işaret ve/veya belgeleri taşımadığı ya da ilgili teknik düzenlemenin diğer kriterlerine uymadığı tespit edilen ürünler hakkında, teknik düzenlemeye uygunsuzluk nedeniyle tutanak düzenlenir. Genel Müdürlük, bu uygunsuzluğun insan sağlığına, can ve mal güvenliğine bir tehdit arz etmemesi koşuluyla, uygunsuzluğun giderilmesi amacıyla denetçinin önerisi üzerine belirli bir süre vererek üreticiyi yazılı olarak uyarır. Verilen süre sonucunda uygunsuzluğun devamı halinde üreticiye, Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen idari para cezası,

b) Uygunluk işaretinin veya uygunluk değerlendirme işlemleri sonucunda verilen belgelerin tahrif veya taklit edildiğinin veya usulüne uygun olmadan kullanıldığının tutanak ile tespit edilmesi halinde, Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde öngörülen idari para cezası,

c) Güvenli olmadığı tespit edilen ürünün aynı zamanda ilgili teknik düzenlemesine de uygun olmadığı durumlarda, Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile (b) bendinde belirtilen idari para cezaları birlikte,

d) Güvenli olmadığı tespit edilen ürünün uygunluk işaretinin veya uygunluk değerlendirme işlemleri sonucunda verilen belgelerinin aynı zamanda tahrif veya taklit edildiği veya usulüne uygun olmadan kullanıldığı durumlarda, Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (f) bentlerinde belirtilen idari para cezaları birlikte,

e) İlgili teknik düzenlemesine uygunluğu belgelenmiş olmakla birlikte güvenli olmadığı tespit edilen ürünler ile ilgili teknik düzenlemesi bulunmayan ürünlerden güvenli olmadığı tespit edilenler hakkında üreticiye Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen idari para cezası, uygulanır.

Üretici, güvenli olmadığı tespit edilen ürünün kendisi tarafından piyasaya arz edilmediğini veya ürünün güvenli olmaması halinin ilgili teknik düzenlemeye uymaktan kaynaklandığını ispatladığı takdirde sorumluluktan kurtulur.

Yıllık Kayıtlar ve Faaliyet Raporu

Madde 8 —Genel Müdürlük, yürüttüğü piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetine ilişkin yıllık kayıtları tutar. Bu kayıtlar, denetlenen firmanın adı, denetlenen ürünün adı, denetlenen ürünün yerli mi ithal mi olduğu, ithal ürünlerin gümrük tarife istatistik pozisyon numaraları, denetimin hangi teknik düzenleme çerçevesinde yapıldığı, denetimin resen mi şikayet üzerine mi olduğu, denetimin şekli, denetim sonucu uygulanan önlem ve yaptırımlara ilişkin bilgileri içerir. Bu kayıtlar çerçevesinde Genel Müdürlük, Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyet Raporunu hazırlayarak, takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar Dış Ticaret Müsteşarlığına iletir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Denetçinin Görev Yetki ve Sorumlulukları

Denetçinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 9 —Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi çerçevesinde denetçinin görev, yetki ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

a) Denetçinin Görev ve Yetkileri;

1) İlgili mevzuat hükümleri uyarınca, görev alanına giren konularda piyasa gözetimi ve denetimini yapmak, gerekli tutanak ve raporları hazırlamak ve ilgili yerlere sunmak,

2) Kanunda belirtilen ceza ve önlemler hariç olmak üzere, denetim faaliyeti sırasında, ilgililerin cezai sorumluluğunu gerektiren eylemleri tespit edildiğinde, durumu ilgili Makamlara iletilmek üzere Genel Müdürlüğe yazılı olarak bildirmek,

3) Görev alanına giren konularda ve ilgili mevzuatın uygulanmasında ortaya çıkan ihtiyaçlar çerçevesinde inceleme ve araştırma yapmak, görüş ve önerilerini Genel Müdürlüğe sunmak,

4) Denetlenecek ürünlerden numune almak,

5) Yürüttüğü denetim görevi için gerekli gördüğü dosya ve belgeleri gizli de olsa, denetim yaptığı kuruluş ve kişilerden istemek, bunları incelemek, bunların yetkili merciler tarafından onaylanmış örneklerini almak, fabrika, atölye, işletme, mağaza, dükkan, ticarethane, depo ve ambar gibi yerler ile denetime konu olan diğer yerlerde inceleme ve sayım yapmak, araştırmak, bunları mühürlemek, bu konularda her derecede yetkili ve ilgiliden her türlü yardım ve bilgiyi talep etmek,

6) Üretici veya dağıtıcının piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetini engellemesi durumunda, güvenlik güçlerinden yardım istemek ve onların nezaretinde denetim yapmak,

7) Piyasa gözetimi ve denetimi sırasında, gerekli görülmesi durumunda, Bakanlık onayı ile refakat etmek üzere, işin niteliğine uygun uzman kişileri davet etmek, bunların görüş ve önerilerinden yararlanmak ve rapor istemek.

b) Denetçinin Sorumlulukları;

1) Bakanlık tarafından verilen kimlik ile görevlendirme belgesini, denetimden önce üretici veya dağıtıcıya ibraz etmek,

2) Denetlediği üretici veya dağıtıcı kuruluşların yönetim ve yürütme işlerine karışmamak,

3) Piyasa gözetimi ve denetimi görevini, mevzuata uygun olarak bağımsız ve tarafsız yürütmek,

4) Piyasa gözetimi ve denetimi sırasında elde ettiği her türlü bilgi ve belgelere ilişkin olarak bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinde düzenlenen gizlilik ilkesine riayet etmek.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Üreticinin veya Dağıtıcının Yükümlülükleri

Üreticinin veya Dağıtıcının Yükümlülükleri

Madde 10 —Üreticinin veya dağıtıcının yükümlülükleri aşağıda gösterilmiştir:

a) Üretici veya dağıtıcı, Kanunun 5 inci maddesi ve Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmeliğin 6 ncı ve 7 nci maddelerinde belirtilen yükümlülüklerinin yanısıra denetim görevinin gereği gibi yürütülmesi için denetçiye görevi süresince uygun bir çalışma yeri sağlar. Uygun yer bulunamadığında veya denetime uygun koşullar oluşturulmadığında, denetçinin isteği üzerine ürüne ait tüm dosya ve belgeleri denetçinin çalışma yerine getirerek kendisine teslim eder.

b) İlgili teknik düzenlemede belirtilen tüm belgeleri; üretildiği veya ithal edildiği tarihten itibaren ilgili teknik düzenlemede belirtilen süre kadar, bu sürenin belirtilmemesi halinde ise on yıl boyunca muhafaza eder ve istenilmesi halinde denetçiye ibraz eder.

c) Denetçinin, piyasa gözetimi ve denetimi ile ilgili olarak talep ettiği tüm bilgi ve belgeleri gizli de olsa denetçiye sunar.

ALTINCI BÖLÜM

Diğer Hükümler

Bilgilerin Gizliliği

Madde 11 —Bakanlıkça gerçekleştirilecek piyasa gözetimi ve denetimi faaliyeti sırasında elde edilen, insan sağlığına, can ve mal güvenliğine, ciddi ve acil bir tehdit arz etmesi ve suç oluşturması durumlarında elde edilen teknik bilgiler hariç, tüm bilgiler gizli tutulur. Bakanlık, piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri sırasında gerçek veya tüzel kişilerin uzmanlığından faydalanılmasının gerektiği hallerde, bu kişilerce de bu maddede belirtilen gizlilik ilkesine uyulmasını sağlamak üzere gerekli tüm önlemleri alır.

Piyasaya Arzın Yasaklanması

Madde 12 —Ürünün piyasaya arzının geçici olarak durdurulması, piyasaya arzının yasaklanması, piyasaya arz edilmiş ürünlerin toplatılması ve ürünün kısmen veya tamamen bertaraf edilmesi kararı, denetçinin önerisi üzerine Genel Müdürlük tarafından verilir.

İdari Para Cezalarının Uygulanması

Madde 13 —Kanunun öngördüğü idari para cezaları, denetçilerin önerileri de dikkate alınarak Genel Müdürlükçe uygulanır.

Yönetmelikte Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 14 —Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde, 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun ve bu Kanun uyarınca Bakanlar Kurulu Kararları ile yürürlüğe konulan Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik hükümleri uygulanır.

YEDİNCİ BÖLÜM
Yürürlük ve Yürütme

Yürürlük

Madde 15 —Bu Yönetmelik 9/2/2005 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 16 —Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür